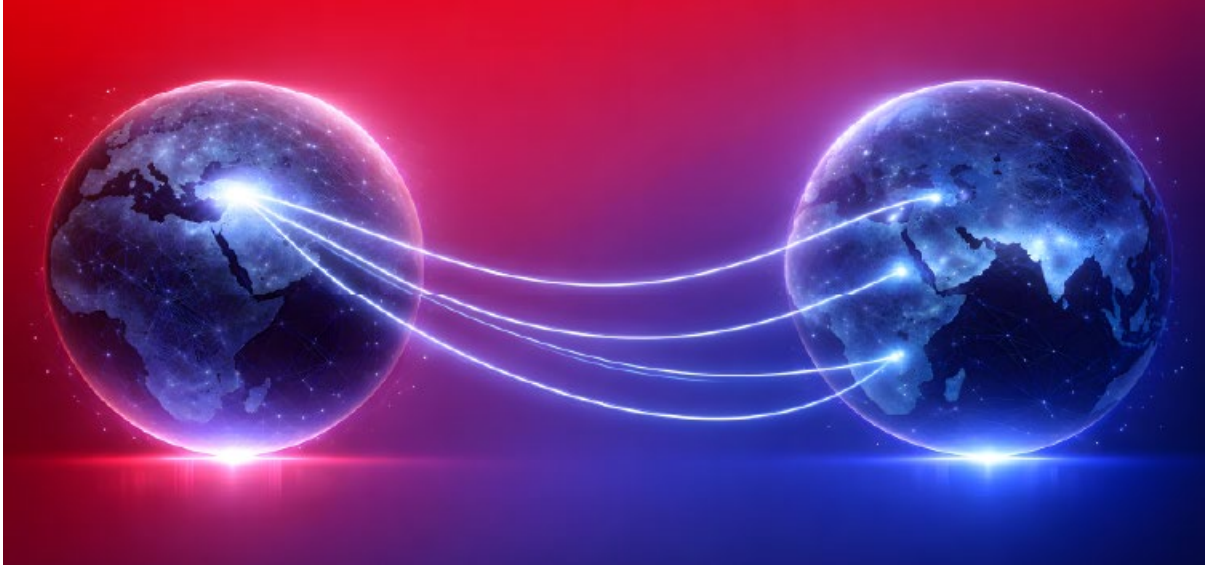

TÜRKİYE ÜLKELER ARASI REGÜLE DİJİTAL GÜVEN KORİDORUNUN MERKEZİ OLABİLİR

Dünyada ve Türkiye'nin çevresindeki birçok ülkede regüle dijital kamu hizmetleri, güvenli elektronik iletişim ve dijital kimlik altyapılarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürüyor. Türkiye ise e-Devlet, KEP, e-İmza, e-Fatura, e-Saklama, KEC ve e-Kimlik gibi uygulamalarla son 25-30 yıl içinde önemli bir dijital dönüşüm ve regülasyon deneyimi oluşturdu. TÜRKKEP'in ortaya koyduğu "Ülkeler Arası Dijital Güven Koridoru" vizyonuna göre Türkiye, bu birikimini bölge ülkelerine taşıyarak dijital güven alanında bölgesel bir üs haline gelebilir ve gerektiğinde "dijital garantör devlet" rolü üstlenebilir.

Dijital ticaretin ve ülkeler arasındaki elektronik işlemlerin hızla artmasıyla ortak dijital güven standartlarının önemi de artıyor. Yapay zekâ teknolojileriyle sentetik ve gerçek dışı verilerin yanı sıra sahte kişi, kurum ve tarafların üretilebilmesi güven sorununa yeni bir boyut kazandırırken, savaş ve afetlerde kritik verilere ve iletişim altyapılarına erişimin kesintiye uğrayabilmesi dijital süreklilik açısından ayrı bir risk oluşturuyor. Regülasyon farklılıkları, yapay zekânın yarattığı "sahte taraf" sorunu ve olağanüstü dönemlerde dijital sürekliliğin korunması, ülkeler arasında regüle ve güvenilir bir dijital altyapının kurulmasını gerekli kılıyor.

Hüseyin Karayağz: "Ülkeler Arasında Regüle ve Güvenilir Dijital Hizmetlere İhtiyaç Artıyor"

TÜRKKEP Kurucu Ortağı Hüseyin Karayağz, dijitalleşmenin ülkeler arası ilişkilerde yeni gereklilikler ortaya çıkardığını belirterek, "Ticaret, finans, kamu hizmetleri ve resmi işlemler giderek dijital ortama taşınıyor. Ancak ülkelerin dijital altyapıları ve hukuki düzenlemeleri aynı seviyede olmadığı için sınır ötesi işlemler istenilen hız ve güvenle yürütülemiyor. Dijital ortamda işlem yaparken karşınızdaki kişinin, şirketin ya da kurumun gerçekten iddia ettiği taraf olduğundan emin olmanız gerekiyor. TÜRKKEP'in kuruluş ve devletimizden yetki alma amacı da dijital ortamda 'Güven Kurumu' ve 'Üçüncü Güvenilir Taraf' olarak birey, şirket ve

devlet arasında hızla gelişen regüle dijital hizmetlerin ‘Esas Taraflar’ arası sağlayıcısı, taşıyıcısı, yani koridoru olmaktı. Şimdi benzer bir yapıya ülkeler arasında ihtiyaç duyuluyor. Ülkeler Arası Dijital Güven Koridoru vizyonumuzun çıkış noktası da Türkiye’de bireyler, şirketler ve kamu kurumları arasında oluşturduğumuz bu güven modelidir” dedi.

“Yapay Zekâ Çağında Gerçek Tarafın Doğrulanması Daha Kritik Hale Geliyor”

Yapay zekânın dijital güven sorununu farklı bir boyuta taşıdığını vurgulayan Karayağız, “Yapay zekâ uygulamalarıyla sentetik ve gerçek dışı verilerin yanı sıra gerçek olmayan kişiler, kurumlar, yani ‘sahte taraflar’ da oluşturulabiliyor. Artık yalnızca verinin doğruluğunu değil, dijital ortamda işlem yaptığımız tarafın gerçekten var olup olmadığını da doğrulamamız gerekiyor. Ülkeler arası dijital ticaret ve iletişimin büyümesi, gerçek tarafların ülkeler arasında doğrulanabildiği ortak güven mekanizmalarını gerekli kılıyor. Üstelik yapay zekâ artık dijital dünyanın yeni bir ‘tarafı’. Bu yeni tarafın oluşturduğu fırsatlara ve tehditlere hazırlanmak, ‘Güvenilir Yapay Zekâ’, yani Trusted AI yaklaşımını ve buna uygun regülasyonları geliştirmek gerekiyor” dedi.

Ülkeler Arası Dijital Güven Koridoru Nasıl Çalışacak?

Karayağız, “Bugün ülkeler arasında veri dolaşıyor ama güven aynı ölçüde dolaşmıyor. Bunun için ülkelerde birbirini tamamlayan hukuki ve teknik altyapıların kurulması gerekiyor. Örneğin bir ülkede dijital dönüşüm uygulamalarına yönelik kanuni düzenlemeler varsa diğer ülkelerde de bunların karşılığı olan yapılar kurulmalı. Böylece farklı ülkelerdeki gerçek kişi, şirket ve kurumlar güvenilir dijital işlemler gerçekleştirebilir. Ülkeler arasında yalnızca veri aktarılmaz; işlemin dayandığı verinin ve işlemi gerçekleştiren tarafın güvenilirliği doğrulanabilir ve gerektiğinde ispatlanabilir” ifadelerini kullandı.

“Türkiye Bu Yapının Merkezinde Yer Almalı”

Regülasyonların dijital dönüşümdeki rolüne dikkat çeken Karayağız, “Regülasyonları devletlerin Ar-Ge mekanizması gibi değerlendirmek gerekiyor. Türkiye’nin bu alandaki tecrübesi yıllar boyunca geliştirildi, milyarlarca işlemle sahada test edildi ve sürekli iyileştirildi. Artık Türkiye’nin bu alandaki regülasyon bilgisi ve deneyimiyle TÜRKKEP gibi şirketlerin saha gücünü birlikte kullanmanın zamanı geldi. Nasıl teknoloji firmaları yazılım, donanım veya platform ihraç edebiliyorsa Türkiye de dijital regülasyon know-how’ını ihraç edebilir. Burada ihraç edilen yalnızca bir ürün değil; kimlik doğrulama, KEP, KEC, e-Fatura ve e-Saklama gibi bileşenleri kapsayan bütüncül bir dijital güven mimarisidir. Türkiye’nin Türk devletlerinin yanı sıra Orta Doğu, Balkanlar ve yakın coğrafyasındaki ülkelerle ilişkileri de bu modelin yaygınlaşması için güçlü bir zemin sunuyor. Ülkemizde 25-30 yılda oluşturulan bu ekosistem doğru şekilde aktarılırsa başka ülkelerde 3-5 yıl içinde benzer yapıların kurulmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle Türkiye’nin Bölgesel Dijital Regüle Güven Koridoru Merkezi olabilecek ülkelerden biri olduğunu değil, bu yapının merkezinde yer alması gerektiğini düşünüyoruz” diye konuştu.

“Savaş ve Afetlerde Dijital Güvenin Sürekliliği Kritik”

Ülkeler Arası Dijital Güven Koridoru’nun savaş ve afet dönemlerinde üstlenebileceği role dikkat çeken Karayağız, “Savaşlarda ve büyük afetlerde yalnızca fiziki altyapılar zarar görmüyor; kimlik ve mülkiyet kayıtlarına, ticari belgelere, kamu kayıtlarına ve güvenilir iletişim kanallarına erişim de kesintiye uğrayabiliyor. Araştırmalara göre bir afet sonrasında verilerine 10 gün boyunca erişemeyen şirketlerin yüzde 93’ü, büyük veri kaybı yaşayan küçük işletmelerin ise yüzde 70’i bir yıl içerisinde faaliyetlerini sonlandırıyor. Dolayısıyla mesele yalnızca veriyi saklamak değil; kriz anında o veriye güvenli şekilde erişebilmek ve dijital işlemleri kesintisiz sürdürebilmek. İnsanlar savaş veya afet nedeniyle evlerinden, hatta ülkelerinden ayrılmak zorunda kalsalar bile kimliklerini doğrulayabilmeli, resmi ve ticari işlemlerini bulundukları yerden güvenli şekilde sürdürebilmeliler” dedi.

Karayağız, Türkiye’nin bu noktada “dijital garantör devlet” rolü üstlenebileceğini belirterek, “Burada başka bir ülkenin yerine geçmekten değil, ihtiyaç halinde o ülkedeki güvenilir dijital iletişimin, verinin ve kritik işlemlerin sürekliliğine katkı sağlayabilecek bir kapasiteden söz ediyoruz. Ülkeler Arası Dijital Güven Koridoru normal dönemlerde uluslararası ticareti ve iletişimi kolaylaştırırken, savaş ve afet gibi olağanüstü dönemlerde dijital sürekliliği destekleyen stratejik bir altyapıya dönüşebilir” diye konuştu.

“KEP, Dijital Dünyanın Regüle DHL’si Olmalı”

Ülkeler arasında fiziksel belge taşımacılığının maliyet, zaman kaybı ve riskler oluşturduğunu söyleyen Karayağız, “Uluslararası birçok işlemde belgeler hâlâ ıslak imzayla hazırlanıyor, kargoya veriliyor ve teslim edilmesi bekleniyor. Oysa kimliği doğrulanmış, zaman damgalı ve içeriği değiştirilemeyen dijital belgeler hukuki güvenceyle elektronik ortamda iletilbilir. Nasıl DHL ülkeler arasında fiziksel kargo taşımacılığının güvenli şekilde yapılmasını sağlıyorsa KEP de dijital dünyanın regüle DHL’si olarak benzer bir görevi üstlenebilir. Böylece uluslararası belge trafiği daha güvenli, hızlı ve hukuki geçerliliğe sahip şekilde yürütülebilir” ifadelerini kullandı.

“Hedefimiz Dijital Güven Ekosisteminin Öncü Kurumlarından Biri Olmak”

TÜRKKEP’in vizyondaki konumunu değerlendiren Hüseyin Karayağız, “Bu yapının hayata geçebilmesi için regülasyonların yanı sıra bunları hayata geçirecek güven teknolojilerinin de yapay zekâdan yararlanan ve yapay zekâ kaynaklı tehditlere karşı koruma sağlayan bir yapıda geliştirilmesi gerekiyor. TÜRKKEP olarak sunduğumuz hizmetleri aynı güven mimarisinin parçaları olarak değerlendiriyoruz. Hedefimiz, Ülkeler Arası Dijital Güven Koridoru vizyonunu destekleyecek teknolojileri geliştirmek ve bölgesel dijital güven ekosisteminin oluşmasına katkı sağlayan kurumlardan biri olmak” dedi.